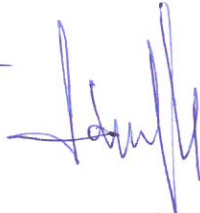

Upr. Budżetu

Prace

Zdrowia

30.11.2020

Numer rejestru spraw kierowanych
na sesję Rady Miasta 514/20

Projekt

z dnia 25 listopada 2020 r.

Zatwierdzony przez .....

UCHWAŁA NR .....

RADY MIASTA OŚWIĘCIM

z dnia ..... 2020 r.

w sprawie uchwalenia "Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na terenie miasta Oświęcim na rok 2021"

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 poz. 713 z późn. zm), art 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 poz. 2277 z późn. zm.) oraz art. 10 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 poz. 2050) - Rada Miasta Oświęcim postanawia:

§ 1. Uchwalić „Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na terenie miasta Oświęcim na rok 2021” jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Oświęcim.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021 roku.

Opracował:

Naczelnik Wydziału
Spraw Obywatelskich

mgr Katarzyna Tarłowska

Sprawdzony pod względem merytorycznym:

Radca Prawny

Patryk Głównia

Zatwierdzam

(data, podpis, imię i nazwisko prezydenta)

Przekazano do Rady Miasta w dn. 27.11.20

Poz. centralnego rejestru projektów

Rady Miasta 401/20

oficjalnie
(data, podpis, imię i nazwisko radcy)

Wniosek o ujęcie projektu w programie

projektu uchwały w sprawie

RM w dniu sesja budżet.

Załącznik do uchwały Nr .....
Rady Miasta Oświęcim
z dnia ..... 2020 r.

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA TERENIE MIASTA OŚWIĘCIM NA ROK 2021

ROZDZIAŁ 1.

CELE GMINNEGO PROGRAMU

- Cel 1 - cel operacyjny z Narodowego Programu Zdrowia: - profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.
- Cel 2 - ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków powstałych w wyniku nadużywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, poprzez ograniczenie sprzedaży napojów alkoholowych w pobliżu szkół, podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców miasta Oświęcim.
- Cel 3 - wzmocnianie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

REALIZATORZY PROGRAMU

Urząd Miasta Oświęcim we współpracy z:

- Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
- Strażą Miejską w Oświęcimiu,
- Poradnią Odwykową w Oświęcimiu,
- Komendą Powiatową Policji w Oświęcimiu,
- Sądem Rejonowym w Oświęcimiu,
- Powiatowym Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Oświęcimiu,
- Miejskim Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Oświęcimiu,
- stowarzyszeniami,
- placówkami wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

KOORDYNACJA

Wydział Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta Oświęcim.

ROZDZIAŁ 2.

DANE DOTYCZĄCE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY NA TERENIE MIASTA OŚWIĘCIM

W 2019 roku Miasto Oświęcim zleciło opracowanie „Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych” na terenie miasta. Diagnozę opracowało Centrum Rozwiązywania Problemów Społecznych w Warszawie. Diagnoza obejmuje podstawowe problemy społeczne związane z uzależnieniami, przemocą w rodzinie oraz w środowisku szkolnym, cyberprzemocą, a także postawami społecznymi wobec powyższych zjawisk. Dane dotyczące zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w mieście Oświęcim wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska:

- a) dorośli mieszkańcy;
- b) dzieci i młodzież szkolna,
- c) sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu.

Dane pochodzące z badań ankietowych uzupełniono o dane na temat działań podejmowanych przez: Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Oświęcimiu, Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Oświęcimiu, Komendę Powiatową Policji w Oświęcimiu, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu i Wydział Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta Oświęcim.

Metryka miasta:

Wg stanu na dzień 31.12.2019r. Miasto Oświęcim liczyło 36 231 mieszkańców, w tym 16 931 mężczyzn, 19 300 kobiet. Jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych (137 punktów na terenie miasta Oświęcim, w tym: 81 punktów sprzedaży detalicznej i 56 sprzedaży gastronomicznej) przypadał na 264 mieszkańców.

Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oświęcimiu

	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin ogółem	1810	1586	1689	1254
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	90	79	56	89

Powody przyznawania pomocy społecznej – liczba rodzin

	2016	2017	2018	2019
ogółem	3813	2317	2262	2832
niepełnosprawność	576	367	430	547
bezrobocie	393	317	289	373
osoby dotknięte klęską	0	0	0	2

ubóstwo	761	669	635	620
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	978	369	289	330
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	837	363	473	874
alkoholizm	87	79	56	86
inne	181	153	90	-

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu prowadzi Punkt Informacji Wsparcia i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie, z którego usług skorzystało w 2019 roku:

- 85 rodzin,
- udzielono 168 porad,
- udzielono 186 konsultacji dla rodzin z problemem alkoholowym.

Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Oświęcimiu

	2016	2107	2018	2019
Posiedzenia Komisji ogółem, w tym:	37	36	37	38
Ogólne posiedzenia Komisji	31	32	33	32
Przeprowadzono rozmowy	27	30	30	32
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	36	30	26	23
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży ogółem, w tym:	40	66	47	33
* postanowienia negatywne	0	0	0	0
Wnioski o leczenie odwykowe	90	80	81	103
Prowadzono łącznie spraw	130	124	126	143
Zlecenia przeprowadzenia badania przez	26	33	29	44

biegłych sądowych					
Wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	42	55	52	61	
Rynek alkoholowy					
	2016	2017	2018	2019	
Ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych ogółem:	141	140	140	137	
do spożycia poza miejscem sprzedaży:					
* do 4,5%	84	80	79	78	
* od 4,5% do 18%	78	76	75	77	
* powyżej 18%	80	76	75	75	
do spożycia w miejscu sprzedaży ogółem:					
* do 4,5%	49	47	57	55	
* od 4,5% do 18%	34	35	42	42	
* powyżej 18%	34	35	40	38	

Skala problemów społecznych

1. Nadużywanie alkoholu i innych substancji psychoaktywnych

Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem środków odurzających				
	2016	2017	2018	2019
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	48	42	55	65
Prowadzenie pojazdów po drodze publicznej po użyciu alkoholu	105	86	61	40
Zakłócanie porządku publicznego	243	277	120	548 wykroczeń, w tym 116 mandatów karnych

Podjęmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	2	3	6	3
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	2	0	0	0
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	254	211	153	325
Osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia (podjęto czynności służbowe na terenie działania KPP w Oświęcimiu)	5	11	22	257

Ilość zatrzymanych osób do wytrzeźwienia w Oświęcim w latach 2017-2019 wykazała tendencję spadkową. Jednakże w roku 2019 odnotowano więcej przypadków prowadzenia pojazdów po drodze w stanie nietrzeźwości, w porównaniu z rokiem 2016 i 2018. W roku 2018 zauważalnie spadła liczba przypadków zakłócania porządku publicznego.

Z uzyskanych informacji, wynika że do Straży Miejskiej w Oświęcimiu w 2019 roku wpłynęło 868 zgłoszeń dotyczących zakłócania spokoju i porządku publicznego. Straż Miejska podjęła 421 interwencji w związku ze zgłoszeniami odnośnie osób, będących pod wpływem alkoholu lub spożywających alkohol. Straż Miejska odwołała do Ośrodka Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym w Bielsku-Białej 147 osób nietrzeźwych z terenu miasta Oświęcim.

Z informacji uzyskanych z Zespołu Opieki Zdrowotnej w Oświęcimiu wynika, że w 2019 roku z powodu zatrucia narkotykami hospitalizowano 3 mężczyzn w wieku 15,25,28 lat. Nie odnotowano zgonu związanego z zatruciem narkotykami. Z powodu nadużywania alkoholu hospitalizowano 57 osób z czego: 14 kobiet (w tym 7 nieletnich); 43 mężczyzn (w tym 3 nieletnich).

Z informacji uzyskanej z Sądu Rejonowego w Oświęcimiu wynika, że za przestępstwa związane z naruszeniem ustawy o narkomani zostało skazanych 8 kobiet i 69 mężczyzn. W związku z nadużywaniem środków odurzających zostało skierowanych na leczenie w ośrodku leczniczym dla narkomanów 4 mężczyzn. Z powodu nadużywania alkoholu zostało zobowiązanych do podjęcia przymusowego leczenia odwykowego 3 mężczyzn. W jednej sprawie orzeczono wobec nieletniej obowiązek poddania się przymusowemu leczeniu i rehabilitacji.

Ilość osób nietrzeźwych odwiezionych do wytrzeźwienia:			
Do:	2016	2017	2018
Ośrodek Profilaktyki Uzależnienia od Alkoholu i Pobytu Osób Nietrzeźwych w Jaworznie	496 (w tym 457 mężczyzn, 39 kobiet)	254 (w tym 226 mężczyzn, 28 kobiet)	
Ośrodek Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym w Bielsku-Białej			271 (w tym 250 mężczyzn, 21 kobiet)
			340 (w tym 317 mężczyzn, 23 kobiet)

Przestępstwa na terenie miasta Oświęcimia				
	2016	2017	2018	2019
Kradzież z włamaniem	59	60	59	61
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	46	37	34	29
Pobicie	28	14	27	42
Kradzież pieniędzy, mienia	134	180	179	131
inne	285	331	326	654

Przemoc w rodzinie

Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową wg danych Komendy Powiatowej Policji w Oświęcimiu (dane dot. lat 2016-2018 z diagnozy dot. całego powiatu oświęcimskiego, dane za 2019 z KPP dot. miasta Oświęcim)				
	2016	2017	2018	2019
Liczba interwencji	3732	4320	3479	Brak danych
Dotyczące przemocy w rodzinie	567	801	780	Brak danych
Wdrożone procedury Niebieskiej karty	26	34	35	45
Liczba ofiar przemocy w rodzinie ogółem, w tym:	27	38	43	51
kobiety	24	31	34	37
mężczyźni	1	4	1	7
małoletni i nieletni	2	3	8	7
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem, w tym:	26	34	35	47
kobiety	5	3	5	5
mężczyźni	21	31	30	41
małoletni i nieletni	0	0	0	1

Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu ogółem, w tym:	6	9	7	12
kobiety				
mężczyźni	0	0	1	0
małoletni i nieletni	6	9	6	12
	0	0	0	0

Artykuł Kodeksu Karnego kwalifikacja prawna przestępstw (na terenie działania KPP w Oświęcimiu)				
	2016	2017	2018	2019
Znęcanie się nad rodziną	46	37	34	29
Groźby karalne	20	22	19	14
Rozpijanie małoletniego	1	1	1	0
Uchylanie się od płacenia alimentów	50	53	51	48

W związku z procedurą „Niebieskich Kart” do Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Oświęcimiu wpłynęło:

Liczba formularzy „Niebieskiej Karty”				
	2016	2017	2018	2019
Sporządzono ogółem wniosków, w tym przez:	67	71	40	65
Ośrodek Pomocy Społecznej	46	49	16	28
Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Społecznych	1	4	1	3
Placówki Służby Zdrowia	-	-	1	-
Placówki oświatowe	6	2	-	3
Policję	14	16	22	31

W 2019 roku procedurą „Niebieskich Kart” objęto 59 rodzin, w których znajdowało się 195 osób, w tym 75 małoletnich dzieci, (20 rodzin bezdzietnych lub z dziećmi dorosłymi usamodzielnionymi). W 2019 roku członkowie Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie pracowali z 88 rodzinami, w tym 59 (z NK założonych w 2019 roku) i 29 (z NK założonych w latach 2015-2018). Z danych MZlds.PPwR zawartych w formularzach „Niebieskich Kart” wynika, że 87 osób doznawało przemocy, w tym 46 kobiet, 34 małoletnie dzieci oraz 7 mężczyzn. Natomiast 65 osób to sprawcy przemocy, w tym 55 mężczyzn i 10 kobiet.

Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców

W badaniu wzięło udział 300 osób, w tym 69 mężczyzn oraz 231 kobiet. Średnia respondentów wyniosła 47 lat.

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym;
- problemy bezrobocia i lokalnego rynku pracy;
- zagrożenia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze;
- zagrożenia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia;
- zagrożenia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów;
- zagrożenia związane z uzależnieniem od hazardu;
- zagrożenia związane z przemocą w rodzinie, w tym przekonania dotyczące modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych;
- zagrożenia związane z cyberprzemocą oraz uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami.

Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców miasta				
Problem	Bardzo istotny	Raczej istotny	Raczej nieistotny	Zdecydowanie nieistotny
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	80%	13%	4%	0%
Zanieczyszczenie wody	8%	28%	51%	11%
Zanieczyszczenie krajobrazu (zaśmiecenie)	10%	56%	26%	6%
Bezrobocie	7%	48%	33%	10%
Bieda/ ubóstwo	1%	121%	45%	40%
Bezdomność	0%	19%	40%	38%
Wzrost przestępczości	14%	32%	33%	20%

Kryzys rodziny	5%	33%	33%	27%
Kryzys norm moralnych	1%	21%	45%	30%

Do najważniejszych problemów społecznych w opinii mieszkańców można uznać: zanieczyszczenie powietrza – łącznie 93% oraz zanieczyszczenie krajobrazu – łącznie 66%.

Spożywanie alkoholu oraz związane z nim inne problemy społeczne

Pierwszą z poruszanych kwestii był wiek inicjacji alkoholowej. 32% osób deklaruje pierwsze spożycie alkoholu po osiągnięciu pełnoletności. Kolejne 60% wskazuje wiek pomiędzy 16 a 18 rokiem życia, a pozostałe 6% poniżej 15 roku życia.

Najczęściej deklarowaną okolicznością inicjacji alkoholowej wśród mieszkańców miasta jest: impreza/dyskoteca – 34% oraz spotkanie ze znajomymi – 28% i wyjazd wakacyjny 28%, 10% spotkania z rodziną.

Najczęściej spożywanym alkoholem jest: 39% piwo, 20% wino, 21% wódka, 20 % zadeklarowało, że nie piją alkoholu regularnie.

Kolejną kwestią była częstotliwość spożywania alkoholu. 19% respondentów to osoby deklarujące abstynencję. Największą liczbą badanych przyznała, że pije alkohol raz w tygodniu – 30%, kilka razy w tygodniu 23%, oraz kilka razy w miesiącu – 23%, kilka razy w roku – 5%. Żaden z badanych nie wskazał, że spożywa alkohol codziennie. Ten wynik można podsumować stwierdzeniem, że większość mieszkańców spożywa alkohol okazjonalnie. Respondenci zapytani o motywacje sięgania po alkohol zadeklarowali: dla towarzystwa – 43%, uroczystości/świętowanie – 23% i dla odreagowania emocji – 15%. Niepokojący wydaje się wskaźnik sugerujący, że dla 15% badanych alkohol jest źródłem radzenia sobie z przeżywanymi emocjami.

Kolejne cztery pytania dotyczyły pośrednio poziomu poczucia bezpieczeństwa badanych mieszkańców i ich oceny dynamiki problemów alkoholowych w lokalnej społeczności:

- ocena możliwości zakupu alkoholu z nielegalnego źródła – 38% badanych zadeklarowało, że raczej nie ma takiej możliwości, a 34% jest pewnych braku takiej możliwości. Łącznie 28% jest zdania przeciwnego.

- ocena zagrożenia przez osoby spożywające alkohol w okolicy zamieszkania badanego: 19% spośród 300 osób w okresie ostatnich 3 miesięcy (od czasu badania) zdarzyło się doznać przykrych i niepokojących przeżyć czy sytuacji związanych z działaniem osób trzecich, które znajdowały się w stanie nietrzeźwości, 78% zadeklarowało raczej nie, 3 % nie.

- ocena poziomu występowania w lokalnej społeczności uzależnienia od alkoholu wskazuje jednoznacznie, że takie zjawisko w lokalnej społeczności jest rzadkie (łącznie 95%), raczej częste – 5%,

- opinia badanych na temat dynamiki spożywania alkoholu w lokalnej społeczności na przestrzeni ostatnich 10 lat. Mieszkańcy w swoich wypowiedziach wskazywali, że:

* obecnie dorośli i nieletni piją rzadziej – 38%,

* przypadki rozstrzygania spraw poprzez alkohol są rzadsze – 54%

* widok osób pijących w miejscach publicznych jest bez zmian – 47%

* widok osób awanturujących się pod sklepem i będących pod wpływem alkoholu jest podobny – 46%.

Kolejne pytanie dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. Mieszkańcy jednoznacznie uważają, że należy lub raczej należy ograniczać dostęp do napojów alkoholowych bądź kontrolować jego sprzedaż. Połowa respondentów ocenia osoby pijące alkohol, jako zagrażające lub raczej zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym. Z kolei, aż 62% respondentów zgadza się lub raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.

Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze

Kolejne badania dotyczyły badania postaw mieszkańców miasta Oświęcim wobec substancji psychoaktywnych. Łącznie 40% respondentów zadeklarowało, że zna przynajmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze, a 60% odpowiedzi wskazuje, że badani w swoim środowisku nie mają osób przyjmujących substancje odurzające.

Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazła się marihuana i haszysz – aż 32% respondentów zna osoby, które przyjmują te substancje. Kolejne co do popularności okazały się dopalacze (4%) oraz LSD (2%) i amfetamina (1%). Dopalacze są szczególnie niebezpieczne ze względu na brak wiedzy na temat konsekwencji ich przyjmowania oraz bardzo łatwą dostępność w sklepach internetowych. Odrębnym problemem jest uzależnienie od leków, szczególnie przeciwbólowych – 19% respondentów nie jest pewnych, ale podejrzewa, że osoby w otoczeniu mogą być uzależnione.

Zjawisko przemocy w rodzinie

Wyniki badań są niepokojące ponieważ aż 57% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a 21% podejrzewa, że tak się dzieje. Jednocześnie, 37% respondentów deklaruje, że zjawisko przemocy w rodzinie, w naszym mieście jest raczej częste, 8% - bardzo częste, a łącznie 55% raczej rzadkie i bardzo rzadkie. Wobec powyższych danych, należy stwierdzić, że opinia badanych na temat skali zjawiska przemocy w rodzinie w mieście jest podzielona. Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych na terenie miasta Oświęcim koncentruje się na potrzebach i problemach mieszkańców. Wobec tego zostało zadane pytanie na temat doświadczanej przemocy w rodzinie. Wśród badanej grupy, aż 20% doświadczyło przemocy od członka swojej rodziny. Kolejne pytanie odnosiło się do częstotliwości doświadczania przemocy. Odpowiedzi badanych pozwalają sądzić, że przemoc domowa w ich bezpośrednim otoczeniu występuje często (59%) i rzadko (32%). W pytaniu o rodzaj doświadczanej przemocy przez powyższe osoby – aż 81% udzieliło odpowiedzi, że ta kwestia ich nie dotyczy. Wśród odpowiedzi najczęściej pojawiała się przemoc psychiczna - 13% oraz fizyczna - 9%. Pozostałe odpowiedzi to przemoc ekonomiczna (7%) i seksualna (1%). Na pytanie dotyczące przekonań na temat przemocy – 89% badanych zdecydowanie (lub raczej) zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.

W społeczeństwie nie jest obecne przekonanie, że przemoc nie zdarza się w tzw. „dobrych domach”. Mieszkańcy raczej nie są skłonni myśleć schematycznie o przemocy w rodzinie i łącznie 99% uświadamia sobie, że przemoc może wystąpić w każdej rodzinie. Podobnie 98% zgadza się ze stwierdzeniem, że ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta jak i mężczyzna. Zdaniem mieszkańców miasta przyczyn agresji wobec członków rodziny należy poszukiwać

kolejno w: odmiennym zdaniu członków rodziny (98%), braku pracy wśród członków rodziny (96%), złej sytuacji materialnej (96%), braku posłuszeństwa dzieci ((96%), nieumiejętności rodzenia sobie z problemami (95%), stres (91%), choroba psychiczna (89%). Ostatnie pytanie w ankiecie dotyczyło opinii badanych na temat możliwych rozwiązań ograniczających przemoc w rodzinie. Z największą przychylnością spotkały się propozycje:

- zaostrzenie kar dla sprawców przemocy (92%);
- edukacja społeczeństwa (52%);
- poprawa sytuacji materialnej rodzin (24%);
- zwiększenie niezależności finansowej kobiet (11%).

Badania sprzedawców napojów alkoholowych

Badanie zostało przeprowadzone wśród sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie miasta Oświęcim. Grupa stanowiła 30 osób: 26 kobiet i 4 mężczyzn. 27 respondentów to pracownicy punktów, natomiast 3 osoby, to ich właściciele. Badanie obejmowało takie zagadnienia jak: sprzedaż alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym, spożywanie alkoholu w miejscu jego sprzedaży, nieprzyjemnych sytuacji zainicjowanych przez osoby spożywające alkohol. Opinie sprzedawców w mieście Oświęcim na temat spożywania alkoholu:

- 67% sprzedawców uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany. 33% badanych wyraża zdanie przeciwne, czyli jest raczej przekonana, że dostęp ten nie powinien podlegać kontroli,
- 53% nie uważa, że osoby, które piją zagrażają bezpieczeństwu w środowisku lokalnym, natomiast 43% badanych sprzedawców wyraża zdanie przeciwne,
- 60% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby małoletnie mają łatwy dostęp do alkoholu, 40% ankietowanych przychyliła się do stwierdzenia, że zakup ten jest łatwy,
- 86% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, aby spożywanie alkoholu pomagało w trudnych sytuacjach życiowych,
- 87% badanych odpowiedziało, że prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu nie jest bezpieczne,
- 94% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu,
- 87% sprzedawców uważa, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia,
- 76% badanych nie uważa, że w okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych,
- 37% sprzedawców deklaruje, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w tygodniu,
- 56% sprzedawców stwierdziło, że spożywanie alkoholu w obrębie ich punktu sprzedaży się nie zdarza,
- 23% badanych sprzedawców przyznaje, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy miało miejsce nieprzyjemne zajście związane ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu,
- 90% badanych sprzedawców wskazało, że nie sprzedało alkoholu osobom, co do których miały podejrzenie, że są nieletnie, a tylko 7% wskazało, że zdarzyło się to kilka razy. 3% ankietowanych nie ma pewności w tym zakresie,

- 70% badanych zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek w przypadku wątpliwości co do wieku, a często robi to 20% osób. 7% sprzedawców zadeklarowało, że o dowód prosi rzadko, a 3 % nigdy.
- Ostatnie badane zagadnienie dotyczyło subiektywnej oceny funkcjonowania kontroli punktów sprzedaży alkoholu w mieście Oświęcim. 83% badanych oceniło jej funkcjonowanie raczej dobrze i bardzo dobrze, a łącznie 17 % ankietowanych jest zdania przeciwnego.

Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec substancji psychoaktywnych: alkoholu, narkotyków i dopalaczy. Badaniami zostało objętych: 37 uczniów klas (4-6), 403 uczniów klas I i II szkół ponadpodstawowych – łącznie 776 osób.

Substancje psychoaktywne: alkohol

Niepokojący jest fakt, że inicjację alkoholową ma za sobą: 11% badanych uczniów klas SP (4-6); 39% uczniów klas SP (7-8) i aż 84% uczniów klas I-II szkół ponadpodstawowych.

Najczęściej deklarowaną okolicznością inicjacji alkoholowej uczniów jest towarzystwo rodziny (SP 4-6 - 8%; SP 7-8 – 17%). Wśród uczniów szkół ponadpodstawowych są to spotkania ze znajomymi (35%) oraz impreza, domówka (28%). Oprócz okoliczności inicjacji ważne, jak często młodzi ludzie sięgają po alkohol. 3% najmłodszych uczniów wskazało, że próbowało alkoholu tylko raz, 3% tylko kilka razy w życiu, a 94%, że to pytanie ich nie dotyczy. Wraz z wiekiem ta tendencja się zmienia: wśród uczniów klas 7-8 najczęściej pojawiały się dwie kategorie odpowiedzi, które odnoszą się do jednorazowego (14%) oraz kilkukrotnego spożycia alkoholu (14%), a nawet spożywania rzadziej niż raz w miesiącu (4%). Najstarsi uczniowie najczęściej deklarowali spożywanie alkoholu kilka razy w miesiącu (27%), rzadziej niż raz w miesiącu (25%), kilka razy w życiu (18%). Niepokojące jest, że 4% uczniów szkół ponadpodstawowych zadeklarowało codzienne spożywanie alkoholu oraz kilka razy w tygodniu (4%).

Nie tylko częstotliwość, ale także powody sięgania przez uczniów po alkohol są bardzo ważne przy projektowaniu działań profilaktycznych. 100% uczniów SP 4-6 oraz 81% uczniów SP 7-8 wskazało, że to pytanie ich nie dotyczy. Najbardziej popularnymi odpowiedziami wśród najstarszej młodzieży jest relaks (14%), ucieczka od problemów (7%) oraz ciekawość (7%), nuda (5%), smutek i przygnębienie (4%). Z uzyskanych odpowiedzi na pytanie o rodzaj spożywanego alkoholu wynika, że dzieci najczęściej sięgają po piwo, a młodzież po wódkę.

Natomiast na pytanie co sądzisz o piciu alkoholu odpowiedzi:

- to normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie: SP 4-6 (0%), SP 7-8 (4%), ponadpodstawowe (26%);
- to normalne, że próbujemy alkoholu, ale jesteśmy jeszcze za młodzi na picie: SP 4-6 (5%), SP 7-8 (27%), ponadpodstawowe (54%);
- poczekam z próbowaniem i piciem alkoholu, aż będę starszy/a: SP 4-6 (35%), SP 7-8 (39%), ponadpodstawowe (8%);
- jestem przeciwnikiem/ przeciwniczką alkoholu. Nigdy nie będę go pić: SP 4-6 (59%), SP 7-8 (30%), ponadpodstawowe (12%).

Kolejne pytanie, na które odpowiadali uczniowie dotyczyło subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18 roku życia. Wyniki wskazują, że 57% uczniów SP 4-6, 55% SP 7-8 i 18% uczniów szkół ponadpodstawowych nie wie, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma się ukończonego 18 r.ż. Może to sugerować, że

ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabycia alkoholu. Z kolei 5% uczniów SP 4-6, 22% uczniów SP 7-8, 61% ponadpodstawowych wskazuje, że jest przeciwnie, co oznacza, że mogą oni lub ich rówieśnicy być klientami w punktach ze sprzedażą alkoholu.

Substancje psychoaktywne: papierosy

Inicjację nikotynową ma za sobą 24% uczniów klas SP 7-8 oraz 61% uczniów ze szkół ponadpodstawowych. Najczęściej wskazywaną przez uczniów okolicznością zapalenia pierwszego papierosa było spotkanie ze znajomymi (SP 7-8 – 14%; ponadsp – 32%). Niepokojący jest fakt, iż część uczniów pierwszego papierosa zapaliła na terenie szkoły (SP 7-8 – 1%; ponadsp – 4%). Na pytanie: czy obecnie palisz papierosy? Odpowiedziało - nie dotyczy: 70% SP 4-6; 60% SP 7-8; 30% uczniów ze szkół ponadpodstawowych. Tak palę papierosy i e-papierosy od czasu do czasu 0% SP 4-6; 5% SP 7-8; 18% uczniów ze szkół ponadpodstawowych, tak palę regularnie; 0% SP 4-6; 1% SP 7-8; 9% uczniów ze szkół ponadpodstawowych. Zapytani o dostępność zakupu papierosów – łącznie 66% ponadsp oceniło, że raczej łatwo lub bardzo łatwo jest kupić papierosy osobom poniżej 18 roku życia. Część uczniów odpowiedziała, że jest to raczej trudne, ponieważ zwykle w sklepach pytają o dowód (SP 4-6 – 8%; SP 7-8 – 9%; ponadsp – 7%)

Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze

Wyniki badań wskazują, że uczniowie szkół podstawowych miasta Oświęcim nie przejawiają problemów związanych z próbami przyjmowania narkotyków lub dopalaczy (SP 4-6 – 100%; SP 7-8 – 96%). Jednakże wśród uczniów ponadsp 21% ma doświadczenie w tym zakresie. Substancje, które przyjmowały osoby deklarujące kontakt z narkotykami to głównie: marihuana (SP 7-8 – 4%; ponadsp – 26%), Wśród młodzieży popularny jest również haszysz (7%), ekstazy (6%), amfetamina (5%), LSD (4%) oraz dopalacze (4%). Natomiast jako okoliczność inicjacji uczniowie wskazują spotkanie ze znajomymi (SP 7-8 – 1%; ponadsp 12%) oraz imprezę domówkę (SP 7-8 – 1%; ponadsp- 5%).

Na pytanie „Jak często przyjmujesz narkotyki lub dopalacze?” uczniowie deklarowali, że ten problem ich nie dotyczy: SP 4-6 – 100%, SP 7-8 -96%, ponadsp – 76%. Pojedyncze odpowiedzi najstarszych uczniów odnoszą się do regularnego przyjmowania narkotyków lub dopalaczy: biorę kilka razy w miesiącu – 2%, biorę kilka razy w tygodniu 1%, biorę codziennie lub prawie codziennie – 3%. Zdecydowana większość uczniów nie wie, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze (SP 4-6 – 97%, SP 7-8 - 88%, ponadsp – 77%). Jednakże zauważalna część najstarszych uczniów wie gdzie można nabyć te substancje (23%) oraz uważa, że jest to bardzo łatwe i raczej łatwe (ponadsp – 37%). Podobnie uważa 15% SP 7-8 i 3% SP 4-6. Zdecydowana większość uczniów SP 4-6 jest przeciwnych braniu narkotyków/dopalaczy (86%). Ponad połowa badanych uczniów SP 7-8 jest podobnego zdania (74%). odsetek ten spada do 56% wśród najstarszych uczniów, a 20% nie widzi w tym nic złego. 18% odpowiedziało, że jest ciekawym działaniem, ale boi się uzależnienia. W subiektywnej ocenie uczniów ryzyko pojawienia się negatywnych konsekwencji po przyjęciu narkotyków i dopalaczy jest wysokie (SP 4-6 – 38%, SP 7-8 -36%, ponadsp – 36%).

Na pytanie dlaczego koledzy sięgają po raz pierwszy po: alkohol, papierosy, narkotyki/dopalacze? Najczęściej udzielanymi odpowiedziami są: presja otoczenia, chęć zaimponowania innym, chwilowa ciekawość, trudności w nauce, problemy rodzinne, problemy osobiste, reklama w internecie, TV, nie wiem, inne powody.

Zjawisko przemocy w szkole:

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w mieście Oświęcim pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

Na pytanie jak często i jakich form przemocy doznają najczęściej odpowiadają, że przemocy psychicznej (np.: zastraszanie, przezywanie, zabieranie pieniędzy) - (SP 4-6 - 24%, SP 7-8 - 33%, ponadsp - 26%). Przemocy fizycznej (np.: bicie, szarpanie, kopanie) doświadczyło (SP 4-6 - 22%, SP 7-8 - 25%, ponadsp - 18%), inne (SP 4-6 - 5%, SP 7-8 - 5%, ponadsp - 10%). Na terenie szkoły nigdy nie doświadczyłem/am przemocy deklaruje: (SP 4-6 - 59%, SP 7-8 - 52%, ponadsp - 58%). Następane pytanie dotyczyło poczucia bezpieczeństwa w szkole. Większość uczniów czuje się w swojej szkole bezpiecznie (SP 4-6 - 90%, SP 7-8 - 80%, ponadsp - 90%) niewielki odsetek uczniów zdecydowanie lub raczej zdecydowanie nie czuje się w swojej szkole bezpiecznie (SP 4-6 - 10%, SP 7-8 20%, ponadsp - 10%).

Uczniowie zapytani o reakcje uczniów na temat reakcji ich rówieśników na sytuację, kiedy staliby się oni świadkami bójki na szkolnym korytarzu:

- uczniowie przyglądaliby się bójce, dopingowali lub nagrywali całe zdarzenie telefonem komórkowym (SP 4-6 - 22%, SP 7-8 - 45%, ponadsp - 38%),
- uczniowie staraliby się rozdzielić bijących się uczniów (SP 4-6 - 11%, SP 7-8 - 17%, ponadsp - 39%),
- uczniowie udawaliby, że nic nie widzą (SP 4-6 - 11%, SP 7-8 - 15%, ponadsp - 15%),
- uczniowie zgłosiliby sytuację nauczycielowi (SP 4-6 - 57%, SP 7-8 - 22%, ponadsp - 7%).

Uzależnienie od internetu i cyberprzemoc

Nadmierne korzystanie z internetu staje się dziś niezwykle poważnym problemem społecznym. Na ryzyko uzależnienia szczególnie narażone są dzieci i młodzież, dla których internet jest nieodłącznym elementem ich codziennej aktywności, życia społecznego oraz rozrywki. Badania pokazują, że problem staje się coraz poważniejszy i wymaga szybkich reakcji rodziców, opiekunów i pedagogów. W Polsce 23% badanych nastolatków (w wieku 11-16 lat) stwierdziło u siebie przynajmniej jeden z badanych symptomów nadużywania internetu. Najczęściej występujący symptom to surfowanie po internecie nawet wtedy, kiedy to specjalnie nie jest interesujące (38%) oraz zaniedbywanie rodziny, znajomych i nauki szkolnej (35%).

Wraz z wiekiem wzrasta liczba godzin dziennie przeznaczonych na korzystanie z komputera. Większość uczniów szkół podstawowych w Oświęcimiu spędza przed komputerem poniżej 3 godzin dziennie (SP 4-6 - 70%, SP 7-8 - 53%). Jednakże część uczniów, w szczególności najstarszych, spędza przed komputerem powyżej 4 godzin dziennie (SP 4-6 - 27%, SP 7-8 - 47%, ponadsp - 72%). W praktyce może to oznaczać, że po przystąpieniu ze szkoły korzystanie z internetu jest dla nich jedyną formą spędzania wolnego czasu. Najbardziej popularnymi formami okazują się być gry komputerowe (SP 4-6 - 43%, SP 7-8 - 28%, ponadsp - 27%). Młodzi uczniowie poświęcają dużo czasu na strony internetowe ze śmiesznymi obrazkami i filmami (SP 4-6 - 22%), natomiast wraz z wiekiem coraz bardziej popularne są portale społecznościowe (SP 7-8 - 41%, ponadsp - 41%).

Łącznie 92% uczniów klas 4-6 szkoły podstawowej, 76% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej oraz 77 % najstarszych uczniów deklaruje, że brak dostępu do internetu nie miałyby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki. Aczkolwiek spora część uczniów także przyznaje, że odczułaby brak dostępu internetu

(SP 4-6 – 8%, SP 7-8 - 19%, ponadsp – 16%). Jednym z czynników chroniących młodych ludzi jest kontrola rodzicielska. Dlatego 72% uczniów SP 4-6 deklaruje, że rodzice kontrolują to co robią w internecie i przy komputerze. Ten odsetek wśród uczniów SP 7-8 i ponadsp jest zdecydowanie niższy (SP 7-8 - 25%, ponadsp – 6%). Internet jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy pamiętać, że korzystanie z internetu może wiązać się z występowaniem licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, cyberbullyingu, stalkingu, seksingu, szantażu, podszywania się, hejtingu. W badaniu sprawdzono doświadczenia związane z cyberprzemocą. Wyniki badań wskazują, że uczniom w mieście Oświęcim nie są obce wymienione poniżej doświadczenia:

- otrzymywanie złośliwych komentarzy, tzw. hejtów - 16% uczniów SP 4-6; 28% uczniów SP 7-8 oraz 40% uczniów ponadsp.;
  - umieszczanie filmików lub obrazków, które ośmieszały osobę lub inne osoby ze szkoły - 5% uczniów SP 4-6; 10% uczniów SP 7-8 oraz 19% uczniów ponadsp.;
  - otrzymywanie wiadomości z przezwiskami, obelgami - 11% uczniów SP 4-6; 29% uczniów SP 7-8 oraz 43% uczniów ponadsp.;
  - otrzymywanie wiadomości z groźbami lub szantażem - 11% uczniów SP 4-6; 12% uczniów SP 7-8 oraz 22% uczniów ponadsp.;
  - włamanie na konto np.: na portalu społecznościowym - 19% uczniów SP 4-6; 15% uczniów SP 7-8 oraz 23% uczniów ponadsp.;
  - podszywanie się pod ucznia lub inne osoby ze szkoły - 8% uczniów SP 4-6; 8% uczniów SP 7-8 oraz 13% uczniów ponadsp.;
- Należy zwrócić uwagę na prowadzenie szerokiej edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych.

Hazard

Informacje dotyczące popularności gier hazardowych wśród młodych mieszkańców miasta Oświęcim.

Większość uczniów nie korzystało nigdy z formy „rozrywki”, jaką jest gra na automatach (SP 4-6 – 92%; SP 7-8 – 71%; ponadsp – 62%). Odsetek uczniów, którzy mieli kontakt z grami na automatach jest zauważalny. W porównaniu do gier na automatach, internetowe gry „na pieniądze” są mniej popularne wśród dzieci i młodzieży z miasta Oświęcim. 100% młodszych i 85% starszych uczniów szkoły podstawowej, a także 62% najstarszej młodzieży nie ma doświadczenia z taką formą rozrywki.

Postawy uczniów szkół ponadpodstawowych wobec seksualności

Pytania dotyczące postaw uczniów wobec seksualności zostały skierowane tylko do uczniów klas I i II szkół ponadpodstawowych.

Pierwsze pytanie, dotyczyło ile procent uczestników z twojego otoczenia ma za sobą współzycie seksualne - 36% uczniów wskazało, że „nikt”; mniej niż połowę: 51 % uczniów i prawie wszyscy: 13%. Kolejne pytanie dotyczyło wieku, w którym badani uczniowie rozpoczęli współzycie seksualne - 54% uczniów wskazało, że ta kwestia ich nie dotyczy. Pozostałe odpowiedzi odnosiły się do wieku:

- wiek powyżej 17 lat: 18%
- wiek między 14 a 16 lat: 20%
- wiek między 10 a 13 lat: 7%

Na pytanie skąd czerpią wiedzę na ten seksu, najczęściej wybieraną odpowiedzią jest internet – 54%, na drugim miejscu znajdują się znajomi – 13% i lekcje do wychowania w rodzinie 9%.
W kontekście metod antykoncepcji za najbardziej skuteczną uczniowie uważają prezerwatywę oraz tabletki antykoncepcyjne - 38%. Brak wiedzy w tym temacie deklaruje 18% uczniów.

Podsumowanie i wnioski

W podsumowaniu badań przeprowadzonych w mieście Oświęcim można wyróżnić zasadnicze problemy jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców.

1. Podstawowe problemy środowiskowe w opinii mieszkańców miasta Oświęcim.

a) Za najważniejsze problemy w środowisku lokalnym mieszkańcy uznali zanieczyszczenie powietrza oraz krajobrazu. Dlatego warto wspierać różnego rodzaju akcje promujące rozpowszechnianie wiedzy dotyczącej ograniczania niskiej emisji i poszukujące rozwiązań w tym zakresie.

b) Jako przyczyny bezrobocia mieszkańcy podają przede wszystkim niską przedsiębiorczość osób poszukujących pracy (19%) oraz nieatrakcyjne stawki płacy minimalnej (14%). Mieszkańcy mają duże poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia.

c) Częstotliwość spożywania alkoholu dla większości mieszkańców można uznać za okazjonalną, ilości spożywanego alkoholu są niewielkie (1-2 lub 2-3 porcje – łącznie 56%). Jako powód spożywania alkoholu ankietowani wskazują towarzystwo oraz uroczystości. Mieszkańcy nie uważają, że alkohol jest dobrym rozwiązaniem problemów (94%) oraz że kobiety w ciąży mogą pić bezpiecznie niewielkie ilości alkoholu. Także 95% badanych mieszkańców nie zgadza się z tym, aby prowadzić samochód po spożyciu nawet niewielkich ilości alkoholu.

d) Dorosli mieszkańcy miasta pozwalają spożywać alkohol swoim dzieciom podczas rodzinnych spotkań rzadko (39%) oraz bardzo rzadko (24%). W przypadku gdyby wiedzieli, że ich dziecko pije alkohol deklarują, że porozmawialiby z nim i starali się pomóc.

e) Badani respondenci na terenie miasta oceniają swój poziom wiedzy na temat uzależnień od substancji psychoaktywnych jako: średni (56%) oraz niski (32%) dlatego warto uskutecznić akcje informacyjne mające na celu podniesienie świadomości mieszkańców w tym zakresie.

f) Problem narkotyków w mieście Oświęcim jest zauważalny. 40% respondentów zna przynajmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze. Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazła się marihuana i haszysz, aż 32% respondentów zna osoby, które przyjmują te substancje. Warto zaznaczyć, iż w społeczeństwie istnieje szeroko rozpowszechnione przekonanie o nikłej szkodliwości marihuany. Kolejne, co do popularności okazały się dopalacze (4%). Dopalacze są szczególnie niebezpieczne ze względu na brak wiedzy na temat konsekwencji ich przyjmowania oraz bardzo łatwą dostępność w sklepach internetowych. Dorosli mieszkańcy miasta uważają, że za edukację w zakresie negatywnych zjawisk przyjmowania narkotyków i dopalaczy przez dzieci i młodzież odpowiadają oni jako rodzice oraz szkoła.

g) Odpowiedzi mieszkańców pozwalają sądzić, że większość badanych nie przejawia postaw wychowawczych, które są charakterystyczne dla tradycyjnego tj. konserwatywnego wychowania, w którym elementem wychowania jest przemoc. Aczkolwiek jako jeden z głównych powodów agresji wobec członków rodziny ankietowani podali brak posłuszeństwa dzieci (96%). Łącznie 89% respondentów zdecydowanie lub raczej nie zgodziło się z tym, że rodzice powinni budzić w dziecku strach.

- h) Wyniki w kontekście doświadczanej przemocy w rodzinie są niepokojące, ponieważ wskazują na rozpowszechnienie tego zjawiska w badanej społeczności: 57% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a 21% podejrzewa że tak się dzieje. Aż 59% deklaruje, że takie zdarzenia są częste. Respondenci uważają, że zaostrenie kar dla sprawców pomogłoby zwalczyć przemoc w rodzinie (92%).
- i) Mieszkańcy nie są skłonni myśleć schematycznie o czym świadczy brak zgody na takie twierdzenia jak: „przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary” czy „Nie ma czegoś takiego, jak gwałt w małżeństwie”.

2. Zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży

- a) wraz z wiekiem badanych uczniów wzrasta odsetek młodych uczniów eksperymentujących z alkoholem, papierosami oraz substancjami psychoaktywnymi. Najbardziej rozpowszechnione wśród badanych uczniów jest spożywanie napojów alkoholowych oraz palenie papierosów.
- b) Wśród młodych ludzi panuje przekonanie, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce. Należy zwrócić uwagę, że spora część najstarszych uczniów uważa, że palenie jest modne w ich szkole oraz picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach, a także że jest to normalne w ich wieku.
- c) W grupie badanej młodzieży z klas ponadpodstawowych problem stanowić może eksperymentowanie z używkami oraz substancjami psychoaktywnymi. Rozpowszechnianie zjawiska picia alkoholu, palenia papierosów oraz zażywania dopalaczy wśród badanych młodych mieszkańców miasta jest co prawda na dużo niższym poziomie w porównaniu do wyników badań ogólnopolskich ESPAD, jednak nadal jest niepokojąco wysoki. Jako powód sięgania po substancje psychoaktywne młodzi ludzie wskazują ciekawość i relaks. Wskazuje to na skuteczzenie działań profilaktycznych prowadzonych w mieście wśród młodzieży oraz zorganizowanie zajęć pozalekcyjnych opierających się na aktywności fizycznej i artystycznej.
- d) Pomimo popularności eksperymentowania z używkami, ankietowani uczniowie znacznie częściej niż ich koledzy na terenie Polski przewidują zdrowotne konsekwencje spożywania alkoholu.
- e) Wśród przyczyn sięgania po napoje alkoholowe dzieci i młodzież często wskazują na picie w towarzystwie rodziny lub podczas spotkań ze znajomymi, co wskazuje na społeczne przyzwolenie na spożywanie alkoholu przez młode osoby.
- f) Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się 24% uczniów klas SP 7-8 oraz 61% najstarszych uczniów. Jednakże porównując odpowiedzi młodzieży w ramach ESPAD znacznie rzadziej niż ich rówieśnicy, którzy wzięli udział w badaniu ogólnopolskim sięgają po papierosy i e-papierosy.
- g) Jednocześnie niepokojąca jest subiektywna opinia młodych ludzi odnośnie łatwego dostępu dzieci i młodzieży do alkoholu i papierosów. Najstarsi uczniowie przyznają, że jest to łatwe i raczej łatwe w 61% w przypadku alkoholu i 66% w przypadku papierosów. Ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku ludzi dorosłych.
- h) Młodzi ludzie spotykają się w środowisku szkolnym z przypadkami agresji oraz przemocy, najczęściej psychicznej. Niepokojącym jest, iż część uczniów zadeklarowała, że jest ofiarą przemocy fizycznej ze strony innych uczniów bardzo często (SP 7-8 - 4%; ponadsp - 5%). Zarówno uczniowie młodszy, jak i starsi doświadczali przemocy w rodzinie: SP 4-6 - 5%; SP 7-8 - 10-%; ponadsp - 17 %.
- i) Wraz z wiekiem wzrasta liczba godzin dziennie przeznaczonych na korzystanie z komputera. Większość uczniów spędza przed komputerem od 2 do 3 godzin dziennie, jednakże część uczniów spędza przed komputerem więcej, niż 5 godzin dziennie. Młodzi ludzie spotkali się również z wymienionymi w badaniu formami

przemocy w przestrzeni internetowej. Należy zwrócić uwagę na prowadzenie szerokiej edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych.

j) Aż 38% najstarszej młodzieży miało kontakt z grami na automatach oraz grami internetowymi, w których można wygrać pieniądze.

k) Jako źródło kształtowania się postaw młodych osób wobec seksu i seksualności, z których pozyskują oni wiedzę na temat seksu, wskazują internet oraz znajomych. Tylko 9% wskazało lekcje do wychowania w rodzinie a 6% rodziców.

3. Pozytywne tendencje w dynamice problemów społecznych

- a) Większość młodych ludzi oceniła swoje relacje z rodzicami, jako pozytywne, co wskazuje na korzystną atmosferę wychowawczą i przyjazne środowisko domowe panujące w rodzinach.
- b) Zdecydowana większość uczniów, niezależnie od wieku, ma świadomość konsekwencji przyjmowania substancji psychoaktywnych oraz nie uważa, że branie z umiarem, nie uzależnia.

4. Wnioski dotyczące badań punktów sprzedaży alkoholu

- a) Wśród ankietowanych pracowników punktów sprzedaży większość badanych sprzedawców napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim (87%), a w przypadku wątpliwości, co do wieku łącznie 90% sprawdza dowody potwierdzające pełnoletniość. Pozwala to sądzić, iż sprzedawcy odpowiedzialnie podchodzą do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim.
- b) Osoby spożywające alkohol są uznawane za umiarkowane zagrożenie, a na terenie punktów sprzedaży czasami zdarzają się nieprzyjemne zajścia związane z piciem napojów alkoholowych. W 23% badanych punktów sprzedaży doszło do takiego zdarzenia.
- c) Ankieta wykazała, że próby zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie wydają się być częstym zjawiskiem, ponieważ 37% deklaruje, że zdarza się to kilka razy w tygodniu a 27% kilka razy w miesiącu. Większość badanych sprzedawców nie sprzedaje zakazanych substancji osobom niepełnoletnim i dobrze radzi sobie w sytuacji odmowy ich sprzedaży.

ROZDZIAŁ 3.

ZADANIA PROGRAMU

Nazwa zadania	Opis zadania/realizator	Cel/wskaźniki realizacji celu
1. Zwalczenie narkomanii		
1.1 Prowadzenie profilaktycznej edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.	Organizacja programów edukacyjno profilaktycznych, szkoleń, kampanii, itp. dotyczących profilaktyki uzależnień, skierowanych m.in. do uczniów, osób zaangażowanych w działalność profilaktyczną oraz rodziców i pracowników różnych grup zawodowych, wraz z zakupem materiałów informacyjnych – edukacyjnych. Wydział Spraw Obywatelskich	Objęcie działaniami profilaktycznymi mieszkańców Oświęcimia, w szczególności dzieci i młodzież. - liczba zrealizowanych programów profilaktycznych w tym rekomendowanych oraz liczba dzieci i młodzieży oraz dorosłych w nich uczestniczących. - liczba mieszkańców miasta, którzy zostali objęci edukacją w zakresie profilaktyki uzależnień.
2 Przeciwdziałanie alkoholizmowi		
2.1 Integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu, dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.	Podjęmowanie działań w ramach zadania „Integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu, dotkniętych ubóstwem, wykluczeniem społecznym i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz prowadzeniem Domu Społecznego, w tym mieszkań chronionych treningowych”. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu	Pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, zamieszkałym na terenie miasta Oświęcim. - liczba programów i projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem, bezrobociem oraz liczba osób nimi objętych, - liczba opracowanych i zrealizowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych. - liczba osób, które wyszły z bezdomności, - liczba osób, które znalazły zatrudnienie.
2.2 Prowadzenie profilaktycznej edukacyjnej w zakresie problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie	Profilaktyka uniwersalna – ukierunkowana na całe populacje w celu ograniczenia negatywnych konsekwencji zachowań ryzykownych, w tym: 1) prowadzenie w szkołach zajęć socjoterapeutycznych, programów profilaktycznych,	Objęcie działaniami profilaktycznymi mieszkańców Oświęcimia, w szczególności dzieci i młodzież. - liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej,

Nazwa zadania	Opis zadania/realizator	Cel/wskaźniki realizacji celu
<p>pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.</p>	<p>warsztatów dotyczących problematyki uzależnień i przeciwdziałania agresji skierowanych do uczniów, nauczycieli i rodziców oraz prowadzenie zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-wychowawcze,</p> <p>2) dożywianie dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych zajęciach opiekuńczo-wychowawczych socjoterapeutycznych oraz z rodzin znajdujących się w kryzysie,</p> <p>3) promowanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież poprzez:</p> <p>a) organizację dla dzieci w czasie wakacji półkolonii,</p> <p>b) prowadzenie sportowych zajęć pozaszkolnych SKS,</p> <p>c) poprawę funkcjonowania bazy sportowo-rekreacyjnej do prowadzenia zajęć sks (remonty, zakup sprzętu sportowego),</p> <p>d) organizację w czasie wakacji zajęć dla dzieci i młodzieży przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Oświęcimiu oraz Oświęcimskie Centrum Kultury w Oświęcimiu,</p> <p>4) prowadzenie wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców miasta działań profilaktycznych z zakresu m.in. przeciwdziałania szeroko rozumianym uzależnieniom, przemocy, agresji a także rozwijania umiejętności wychowawczych rodziców oraz zakup materiałów informacyjnych – edukacyjnych.</p> <p>Szkoły Podstawowe w Oświęcimiu Wydział Spraw Obywatelskich</p>	<p>- liczba dzieci uczestniczących w pozaszkolnych zajęciach socjoterapeutycznych, w zajęciach sks, w półkoloniach oraz objętych dożywianiem,</p> <p>- liczba dorosłych mieszkańców miasta Oświęcim objętych edukacją w zakresie profilaktyki uzależnień,</p> <p>- liczba przeszkolonych osób w zakresie profilaktyki uzależnień,</p> <p>- liczba dzieci uczestniczących w zajęciach organizowanych przez Miejską Bibliotekę Publiczną oraz Oświęcimskie Centrum Kultury w Oświęcimiu.</p>
<p>2.3 Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.</p>	<p>1) działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w tym:</p> <p>- motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego osób, które w związku z nadużywaniem alkoholu</p>	<p>Zmotywowanie jak największej ilości osób do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego.</p> <p>- liczba wniosków do MKRPA o skierowanie na leczenie odwykowe,</p>

Nazwa zadania	Opis zadania/realizator	Cel/wskaźniki realizacji celu
	<p>powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizują małoletnich, uchylają się od pracy albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny,</p> <ul style="list-style-type: none"> - kierowanie osób nadużywających alkoholu - zgłoszonych do Komisji - na badanie do lekarzy biegłych, w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, - kierowanie do Sądu Rejonowego w Oświęcimiu wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie orzeczenia o obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, - opiniowanie wniosków dotyczących wydania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, - współpraca z instytucjami zajmującymi się rozwiązywaniem problemów alkoholowych i przeciwdziałaniem przemocy. - szkolenia w obszarze profilaktyki uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy, - utrzymanie biura MKRPA (wypożyczenie i remonty). <p>2) pomoc rodzinom doznającym przemocy poprzez wsparcie finansowe działalności Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Oświęcimiu.</p> <p>Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Oświęcimiu</p> <p>Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Oświęcimiu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób, które podjęły dobrowolne leczenie, - liczba wniosków do Sądu Rejonowego o objęcie przymusowym leczeniem odwykowym osoby, które dobrowolnie nie podjęły terapii odwykowej. <p>Pomoc osobom dotkniętym przemocą:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba mieszkańców miasta Oświęcim korzystających w pomocy Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Oświęcimiu, - liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2.4 Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, poprzez wspieranie	<p>Wsparcie finansowe organizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prowadzących placówki wsparcia dziennego 	<p>Zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych bezpłatnych form spędzania czasu wolnego.</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba placówek wsparcia dziennego,

Nazwa zadania	Opis zadania/realizator	Cel/wskaźniki realizacji celu
<p>działań mających na celu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez objęcie dziecka działaniami wychowawczymi, opiekuńczymi i edukacyjnymi w placówkach wsparcia dziennego, - wspomaganie procesu powrotu do zdrowia osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin. 	<ul style="list-style-type: none"> - wspomagających proces powrotu do zdrowia osób uzależnionych <p>Organizacje pozarządowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci i młodzieży oraz dorosłych objętych pomocą. <p>Zapewnienie różnych form działań pomocowych, poza terapią, osobom uzależnionym i ich rodzinom.</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób, rodzin objętych pomocą.
2.5 Kontrola przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi.	<p>Przeprowadzanie na terenie miasta Oświećm kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży na podstawie art. 18 ust. 8 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi</p> <p>Wydział Spraw Obywatelskich Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Oświećm Straż Miejska w Oświećm</p>	<p>Prowadzenie kontroli w celu ograniczenia sprzedaży nieletnim, nietrzeźwym alkoholu oraz w celu przestrzegania przepisów prawa przez sprzedawców alkoholu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba przeprowadzonych kontroli, - liczba stwierdzonych naruszeń.

Zasady wynagradzania członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Oświećm:

Na podstawie art. 4¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi rada gminy określa zasady wynagradzania członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Wynagrodzenia członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Oświećm ustala się w łącznej kwocie 27.000 zł., z czego:

- za udział w posiedzeniach otrzymują: przewodniczący – 65 zł. (brutto) za 1 godzinę, członkowie – 60 zł. (brutto) za 1 godzinę,
- za kontrolę w punktach sprzedaży alkoholu w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych stawkę w wysokości 60 zł. brutto za 1 godzinę.

Sporządziła: Irena Wojtaszczyk

UZASADNIENIE

Zadania ujęte w „Gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na terenie miasta Oświęcim na rok 2021” stanowić będzie część "Strategii rozwiązywania problemów społecznych miasta Oświęcim na lata 2021- 2026" w zakresie profilaktyki, minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu oraz narkotyków i uchwalany jest corocznie przez radę gminy.

Program przedstawia zadania własne gminy wynikające z:

- ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

W rozdziale 3 załącznika do projektu uchwały określony został wykaz zadań, które realizowane będą w ramach programu w 2021 roku.

Środki finansowe na realizację programu pochodzić będą z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Na rok 2021 zaplanowane zostały wpływy z ww. opłat w wysokości 1.300.000 zł. - podział środków na poszczególne zadania został ujęty w projekcie budżetu miasta na 2021 rok w tabeli "Dochody z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych i wydatki budżetu na realizację zadań ujętych w Gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na terenie miasta Oświęcim na rok 2021".

Opracował:

Naczelnik Wydziału
Spraw Obywatelskich
mgr Katarzyna Tarłowska

